

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNTA 2023–2027

TEKIJÄNOIKEUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNNAN 9. KOKOUS

Aika: Maanantai 08.12.2025 klo 14.30–16.00

Paikka: Kokoushuone Auditorio, Eteläesplanadi 4

Varapuheenjohtaja Jorma Waldén

Lakimies VT Minna Aalto-Setälä, Keskuskauppakamari
Director, Corporate Affairs Suvi Aherto, MTV oy
Juristi Eeva Asikainen, Suomen Kirjailijaliitto ry
Mediasääntelyn päällikkö Anniina Dahlström, Yleisradio Oy
Toiminnanjohtaja Sanna Haanpää, Suomen Tietokirjailijat ry
Toiminnanjohtaja Karoliina Huovila, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme ry
Juristi Jussi Kiiski, Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Toiminnanjohtaja Antti Kotilainen, Musiikkituottajat - IFPI Finland ry
Toiminnanjohtaja Laura Kuulasmaa, Apfi ry
Toiminnanjohtaja Elina Kuusikko, Suomen Näyttelijäliitto ry
Asiantuntija Asko Metsola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Asiantuntija Albert Mäkelä, Suomen Yrittäjät
Toiminnanjohtaja Outi Mäkinen, Näytelmäkirjailijat ja käsikirjoittajat ry
Toimitusjohtaja Valtteri Niiranen, Kopiosto ry
Toiminnanjohtaja Tommi Nilsson, Kuvasto ry
Toiminnanjohtaja Matti Numminen, AVATE ry
Edunvalvonnan johtava asiantuntija Anna Paimela, RadioMedia ry
Senior Legal Counsel Maria Reh binder, Aalto-yliopisto
Toimitusjohtaja Risto Salminen, Teosto ry
Apulaisjohtaja Liisa Savolainen, Kansalliskirjasto
Toiminnanjohtaja Tapani Tarvainen, Electronic Frontier Finland ry EFFI
Johtaja, elinkeinopolitiikka Riikka Tähtivuori, Medialiitto ry
Toimitusjohtaja Elina Ussa, Tietoliikenteen ja Tietotekniikan Keskusliitto, FiCom ry
Juristi Ilona Vartiainen, Suomen muusikkojen liitto ry
Toiminnanjohtaja Niina Vettensola, Sanasto ry

Ministeriöiden ja viranomaisten asiantuntijat
Hallitussihteeri Aura Lehtonen, opetus- ja kulttuuriministeriö, sihteeri
Hallitussihteeri Ville Toro, opetus- ja kulttuuriministeriö
Lakimies Petra Sormunen, Patentti- ja rekisterihallitus
Erytysiasiantuntija Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö

14.40 Varapuheenjohtaja Jorma Waldén avaa kokouksen

14.42 Ajankohtaiset asiat

Waldén kertoi, että opetus- ja kulttuuriministeriöön on nimitetty uusi ylijohtaja Juha Rintamäki 1.1.2026 alkaen. Lisäksi Waldén kertoi valmistelussa olevista sopimuslisenssijärjestelmään kuuluvista tekijänoikeusjärjestöjen hyväksymispäätöksistä. Vuosille 2026–2030 hyväksytään sopimuslisenssijärjestöjä

viideksi vuodeksi seuraavissa tapauksissa: äänitallenteen käyttökorvaus (47 ja 47a §), kuvataiteen jälleenmyyntikorvaus (26 j §), sekä lähettäjäryityksen arkistot (25 g §:n 1 mom.). Ensi vuonna on tulossa suurempi määrä hyväksymispäätöksiä valmisteluun ja näistä tiedotetaan ministeriön verkkosivuilla. Lopuksi Waldén kertoi ajankohtaisen tilanteen kesken olevista neuvotteluista liittyen kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten sopimuslisenssiin.

14.48 Lainsäädännön kansallisten muutostarpeiden arviointi

Toro kertoi tulevasta hallituksen esityksen valmistelusta. Neuvottelukunnassa on reilun vuoden aikana käsitelty taustamuistiolunnoksia, joiden tarkoituksena on ollut kartoittaa ja arvioida tekijänoikeuslainsäädännön kansallisia muutostarpeita. Tämän esivalmistelun pohjalta on löytynyt muutostarpeita, ja seuraavaksi on tarkoitus valmistella hallituksen esitys niin, että se voitaisiin antaa eduskunnalle syksyllä 2026. Lausuntokierros on tarkoitus järjestää loppukeväästä 2026.

Toro toi esiin, että perusvalmisteluun on valikoitunut asioita, joissa muutostarvetta voidaan pitää selvänä, ja joiden valmistelu tässä hetkessä ja tällä aikataululla on mahdollista. Kyseiset muutostarpeet voidaan jakaa kahteen teemaan:

- sopimuslisenssiin liittyvät (13 a §:n 1 mom.: säännöksen soveltamisalan laajentaminen, koska säännös nykymuodossaan ei vastaa lisensioinnin ja käytön tarpeita; 25 g §:n 2 mom.: säännöksen soveltamisen aikarajan muuttaminen, koska sopimuskäytäntö on ollut vaihtelevaa vielä 2000-luvulla)
- oikeuksien täytäntöönpanoon liittyvät. Oikeuksien täytäntöönpanon osalta listaus ei ole vielä valmis, ja aiheeseen palataan todennäköisesti neuvottelukunnan seuraavassa kokouksessa. Valmisteltaviin asioihin kuuluisi dynaamisesta estomääräyksestä (ja vastaavasti keskeyttämismääräyksestä) säätäminen. Muutoksen tarkoituksena olisi mahdollistaa tehokas puuttuminen piraattipalveluihin esimerkiksi silloin, kun ne perustavat peilisivustoja tai vaihtavat eri IP-osoitteisiin estotoimenpiteiden kiertämiseksi.

Näiden lisäksi Toro ja Lehtonen toivat tiedoksi muina asioina selvitysten tilaamisen ulkopuolisilta asiantuntijoilta tekijänoikeusjärjestöjen asiavaltuus -aiheesta, sekä ääni, olemus ja liike (ns. deepfake) -aiheesta. Neuvottelukunnan jäsenille kerrottiin myös kesken olevista keskusteluista pienemmän kokoonpanon kanssa radio- ja televisiolähetysten alkuperäiseen ja edelleen lähettämiseen liittyen. Valmiit taustamuistiot on tarkoitus julkistaa keväällä 2026.

Keskustelu

Aalto-yliopiston edustaja kysyi tarkentavan kysymyksen 13 a §:n soveltamisalasta; säilyykö pykälä myös jatkossa sisäisen tiedotuskäytön sopimuslisenssinä. Mahdollisessa tekijänoikeusjärjestöjen asiavaltuus -kysymyksessä tulisi huomioida myös generatiivisen tekoälyn mukanaan tuomat uudet kysymykset.

Toro totesi, että soveltamisala tarkentuu perusvalmistelussa. Kyse ei ole yleisestä sopimuslisenssistä. Waldén totesi, että asiavaltuus liittyy koko sopimuslisenssijärjestelmän tasapainoon ja oikeuksien täytäntöönpanoon. Kyseessä on asia, josta tarvitsemme lisää tietoa, jota selvitys toivottavasti myös tuo.

MTV:n edustaja kysyi, onko mahdollista sisällyttää radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettämistä koskeva kysymys ensi vuonna tulevaan hallituksen esitykseen. Myös LVM:n edustaja toivoi, että edelleen lähettäminen otettaisiin nyt valmisteltavaan hallituksen esitykseen mukaan, jotta asia etenisi vielä tällä hallituskaudella.

Waldén ja Lehtonen toivat esille, että nyt valmisteltavassa hallituksen esityksessä on rajallinen määrä pykälä ja edelleen lähettämiseen liittyen pyritään löytämään kompromissiratkaisua sidosryhmien välisissä keskusteluissa.

Näyttelijäliiton edustaja kiitti siitä, että deepfake-aiheeseen liittyvä selvitystyö etenee. Totesi suojan olevan tällä hetkellä hajanaista ja korosti kiireellistä tarvetta kokonaisvaltaisemmalle suojalle ja täytäntöönpanon mahdollistamille keinoille. Kevyemmät take down -menettelyt voivat tuottaa tehokasta suojaa.

Waldén totesi, että asiassa on useita näkökulmia ja vaikka tekijänoikeuslain tarjoama suoja voisi ratkaista osan ongelmista, se ei välttämättä ratkaisisi kaikkia. On myös tarpeen arvioida, tulisiko ratkaisun olla EU-tasoinen, jotta vältetään pirstoutuminen kansallisiin malleihin.

Kopioston edustaja nosti esiin yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistamisen tarpeen ja sen, että asiassa on jo tehty kattava selvitys, joka antaa selkeän lähtökohdan ja painavat perustelut lainsäädännön uudistamiselle.

Waldén yhtyi arvioon teeman tärkeydestä ja viittasi Harengon selvitykseen, jonka mukaan toimenpiteitä asiassa tarvitaan.

Medialiiton edustaja kysyi taustamuistiolounnoksissa mainituista asioista, jotka eivät olleet tänään esillä, erityisesti kielimallien kehittämisestä, ja tiedusteli, mikä näiden tilanne on ja tuleeko valmisteluun muistioiden ulkopuolelta vielä muita asioita.

Waldén totesi, että mukana ovat nyt ne asiat, jotka ehditään realistisella aikataululla toteuttaa. Tekoäly teemana säilyy varmasti relevanttina aiheena, joka nousee seuraavillakin hallituskausilla esiin.

15:20

EU- asiat

Tanskan puheenjohtajamaan laatima yhteenveto tekemästään kyselystä

Lehtonen esitteli tiiviisti Tanskan laatiman puheenjohtajan yhteenvedon, jonka Tanska tulee julkaisemaan todennäköisesti vielä tämän vuoden aikana.

Yhteenvedossa käsitellään jäsenvaltioiden vastauksia puheenjohtajamaan laatimaan kyselyyn. Yhteenvedossa tuodaan esille generatiivisen tekoälyn nopea kehitys ja sen vaikutukset tekijänoikeuteen. Vaikka teknologia tuo uusia innovaatioita ja muuttaa luovia aloja, aiheuttaa se myös merkittäviä haasteita oikeudenhaltijoille.

Jäsenvaltioiden vastauksista ilmenee, että lähestymistavat vaihtelevat kansallisten perinteiden mukaan, mutta yhteisiä huolia ovat läpinäkyvyyden puute, globaalien toimijoiden vaikutusvalta ja rajat ylittävän verkon luonne, joka vaikeuttaa oikeuksien täytäntöönpanoa.

Lisensiointisopimusten tilanne vaihtelee jäsenvaltioittain. Useimmat ovat ottaneet käyttöön kansallisia mekanismeja sopimusten tukemiseksi, mutta lisenssisopimuksia on solmittu vain muutamissa maissa. Sopimukset ovat pääosin kahdenvälisiä suoria sopimuksia. Haasteina mainittiin läpinäkyvyyden puute, epäselvät määritelmät sekä direktiivin erilainen toimeenpano eri maissa. Yhdenmukaisia periaatteita oikeudenmukaiselle korvaukselle ei ole, ja useat jäsenvaltiot toivat esiin tarpeen EU-tason linjauksille. Tekoällyn osalta lisenssimarkkinat ovat vasta kehittymässä ja sopimuksia on tehty lähinnä musiikki-, lehti- ja audiovisuaalisella alalla, pääosin kahdenvälisinä. Keskeisiä haasteita ovat oikeudellinen epävarmuus tekoällyn elinkaaren aikana, opt-out-mekanismien toimimattomuus käytännössä sekä läpinäkyvyyden puute.

Yhteenvedossa käsiteltiin myös esiintyjän kuvan, äänen ja olemuksen suoja. Useat jäsenvaltiot katsoivat, että suoja ei perustu immateriaalioikeuksiin, vaan siviili-, rikos-, ja tietosuojalakeihin. Oikeuksien täytäntöönpano nähtiin suurempana haasteena, kuin oikeuksien puute. Toisaalta osa kannatti EU-tason instrumentin selvittämistä, joka vahvistaisi esiintyjien kontrollia ja loisi yhtenäiset lisensiointimahdollisuudet.

Keskustelu

Medialiiton edustaja nosti esiin toimenpiteiden tarpeen erityisesti läpinäkyvyyden ja oikeudenhaltijoiden aseman vahvistamiseksi, sekä DSM-direktiivin uudelleentarkastelun merkityksen.

Effin edustaja viittasi erilaisiin tekoälyihin ja hyvin erilaisiin toimintalogiikoihin, sekä siihen, miten sääntelyä sovelletaan tilanteissa, joissa tekoäly ei hyödynnä vanhaa materiaalia.

Lehtonen totesi, että terminologiaan on kiinnitettävä huomiota ja tekijänoikeudellisesti relevantti generatiivinen tekoäly on vain yksi, kapea osa tekoälykokonaisuutta.

Waldén toi esille historiallisen näkökulman tekijänoikeussopimusten kehityksestä ja totesi, että teknologinen kehitys on nopeutunut merkittävästi 1980-luvun lopusta, sekä 2000-luvun infosoc-direktiivistä lähtien. Tärkeintä olisi nyt löytää ne keinot, joilla olisi eniten vaikutusta.

Aalto-yliopiston edustaja kysyi, näkyikö jäsenmaiden vastauksissa ajatus siitä, ettei direktiivi olisi oikea työkalu, sillä se johtaa sisämarkkinoiden pirstoutumiseen. Lehtonen vastasi, ettei asetus mahdollisena ratkaisuna painottunut vastauksissa.

Ylen edustaja toi esille täytäntöönpanon merkityksen ja toivoi, että tulevassa kuvan, äänen ja olemuksen suojaan liittyvässä selvityksessä painotettaisiin tätä näkökulmaa. Myös Teoston edustaja toi esille, että generatiivisen tekoällyn sääntelyssä on erotettava aineellisen sisällön suoja ja täytäntöönpano. Hän totesi, että sääntelyn on oltava täytäntöönpantavissa EU:ssa sekä materiaalsen suojan että kilpailuoikeudellisen näkökulman vuoksi. Näyttelijäliiton edustaja tuki edellisiä puheenvuoroja ja painotti nopeiden täytäntöönpanokeinojen merkitystä, jotta loukkaava tilanne saadaan päättymään.

Komission tuleva DSM-direktiivin 30 artiklan mukainen uudelleentarkastelu

Lehtonen kertoi, että komissio tarkastelee DSM-direktiiviä direktiivin 30 artiklan mukaisesti aikaisintaan 7.6.2026 ja laatii kertomuksen keskeisistä havainnoista. Kertomuksen laatimiseksi jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tarvittavat tiedot.

Komissio on luvannut jäsenvaltioille mahdollisuuden osallistua prosessiin. Tulemme pitämään aiheen esillä myös neuvottelukunnan ensi kevään kokouksissa.

Komissio on käynnistänyt tarkastelun myös verkkolähetysdirektiivistä (10 artikla). Komissio lähetti aiheeseen liittyvän kyselyn, jonka aikataulu oli tiukka. Kansalliset vastaukset valmistellaan kuluvan viikon aikana. Lehtonen totesi, että ministeriö hyödyntää aiemmin toimitettua, ja jo tiedossa olevaa materiaalia, mutta pyysi mahdollisia uusia näkemyksiä keskiviikkoon mennessä.

15.42

KV-asiat

WIPO:n Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien pysyvä komitea; SCCR-komitean 47. kokous 1.-5.12

Lehtonen kuvasi lyhyesti SCCR-komitean kokouksen haastavan tilanteen. Asialistan asiat, Broadcasting Organizations Treaty ja rajoitukset ja poikkeukset (kirjastot, arkistot, koulutus ja tutkimus), eivät edenneet viikon aikana. Muissa asioissa oleva tekijänoikeus digitaalisessa ympäristössä -aihe säilyy asialistan muissa asioissa. Kevään kokouksessa jatketaan keskustelua näiden teemojen ympärillä.

15:45

Tekoälyyn liittyvien tekijänoikeudellisten kysymysten käsittely pienryhmissä

Lehtonen kertoi, että uusi pienryhmätyö käynnistyy loppuvuonna 2025 ja keskittyy *Vastuullisen tekoälyn käytön ja tekoälymallien kehittämisen pelisääntöihin*.

Työskentely noudattaa aiempien kierrosten mallia ja opetus- ja kulttuuriministeriön edustus on rajattu. Ensimmäinen kierros järjestetään 15.–17.12.2025. Pienryhmät tulevat raportoimaan työnsä lopputulokset neuvottelukunnalle vuoden 2026 aikana. Pienryhmät on jaettu kolmeen teemaan: Luova, Teknologia ja Juridiikka.

Keskustelu:

Kokouksessa ilmeni, että Webropol ei ollut tulostanut kaikkien ilmoittautumistietoja oikein, joten sovimme, että puuttuvat ilmoittautumiset tehdään mahdollisimman pian sähköpostilla Anna Vuopalalle ja Aura Lehtoselle.

Medialiiton edustaja tiedusteli teknologiateollisuuden edustusta pienryhmissä.

Lehtonen tarkisti vastauksensa, että kutsu on lähetetty AIFinlandille, mutta ei suoraan Teknologiateollisuudelle, vaan EK:lle. Pienryhmiin toivotaan edustusta myös tekoälyä kehittävilä toimijoilta.

Kokouksen lopuksi Medialiiton edustaja pyysi, että ensi vuoden neuvottelukunnan kokouksissa käsiteltäisiin ajankohtaisia kuulumisia audiovisuaalisiin tuotantoihin kohdistuvan maksuvelvoitteen valmistelusta.

Tämä luvattiin merkitä ajankohtaisiin.

15.58

Kokous päättyy